

Arş. Gör. Servet KANTARCIOĞLU

**Hukuk Muhakemeleri Kanunu'nun
115. Maddesi Çerçevesinde
MEDENÎ USÛL HUKUKUNDA
DAVA ŞARTLARININ İNCELENMESİ**

İÇİNDEKİLER

ÖNSÖZ	VII
KISALTMALAR.....	XVII
GİRİŞ.....	1

BİRİNCİ BÖLÜM DAVA ŞARTLARI HAKKINDA GENEL BİLGİLER

I. DAVA ŞARTI KAVRAMI	5
A. Dava ve Dava Hakkı.....	5
B. Kavram ve Tanım	11
C. Dava Şartları ve Benzer Kurumların Birbirinden Ayrılması	13
1. Dava Şartları ve İlk İtirazlar	13
2. Dava Şartları ve Usûlî İşlem Şartları	18
II. DAVA ŞARTLARINA İLİŞKİN KANUNİ DÜZENLEMELER.....	24
A. Genel Olarak	24
B. Hukuk Muhakemeleri Kanunu'nda Düzenlenen Dava Şartları	25
C. Diğer Kanunlarda Düzenlenen Dava Şartları	29
1. Anayasa Yargısı Açısından Dava Şartları.....	29
2. İdari Yargı Açısından Dava Şartları	33
III. DAVA ŞARTLARININ SINIFLANDIRILMASI ve DAVA ŞARTLARINA GENEL BAKIŞ	41
A. Genel Olarak Dava Şartlarının Sınıflandırılması	41
B. Genel Dava Şartları Hakkında Genel Bilgiler.....	46
1. Mahkemeye İlişkin Dava Şartları	46
2. Taraflara İlişkin Dava Şartları.....	49

3. Dava Konusuna İlişkin Dava Şartları.....	55
C. Özel Dava Şartları Hakkında Genel Bilgiler	61
IV. DAVA ŞARTLARININ ÖZELLİKLERİ.....	67
A. Dava Şartlarının Usûl Hukukuna Ait Bir Müessese Olması	67
B. Dava Şartlarının Esas İncelemesini Engelleyici Fonksiyonu ve Resen Göz Önünde Bulundurulması.....	70
C. Dava Şartlarının Yargılamanın Her Aşamasında İncelenmesi ve Var Olma Zorunluluğu.....	72
D. Dava Şartlarının Kamu Düzeninden Olması.....	75
E. Dava Şartlarının Tüm Yargılama Faaliyetlerinde Uygulanabilir Olması	77
F. Dava Şartlarının Çifte Etkili Vakıa Olma Özelliği.....	81
1. Genel Olarak	81
2. Taraf Ehliyetinin Çifte Etkili Vakıa Olma Özelliği.....	82
3. Dava Ehliyetinin Çifte Etkili Vakıa Olma Özelliği.....	84
4. Görevin Çifte Etkili Vakıa Olma Özelliği.....	86
V. DAVA ŞARTLARININ SINIRLI SAYIDA OLUP OLMADIĞI MESELESİ	89
A. Genel Olarak	89
B. Dava Edilebilirliğin Dava Şartı Olup Olup Olmadığı Meselesi	92
C. Yargı Kararlarında Dava Şartı Olarak Kabul Edilen Bazı Durumlar	95
1. Genel Olarak	95
2. Tasarrufun İptali Davası Açısından Kabul Edilen Dava Şartları ve Değerlendirme.....	96
3. Hak Düşürücü Sürenin Dava Şartı Kabul Edilmesi Meselesi...98	
a. Doktrinde İleri Sürülen Görüşler ve Yargı Kararları	98
b. Değerlendirme	100
4. “Muacceliyet” Kavramının Hukukî Yarar Kapsamında Dava Şartı Kabul Edilmesi Meselesi	103
a. Konuya İlişkin 4.11.2022 Tarihli İçtihadı Birleştirme Kararı	103

b. İctihadı Birleştirme Kararı Öncesi ve Sonrasında Doktrinde İleri Sürülen Görüşler ile Yargı Kararları.....	105
(1) İctihadı Birleştirme Kararından Önce Doktrinde İleri Sürülen Görüşler ile Yargı Kararları.....	105
(2) İctihadı Birleştirme Kararından Sonra Doktrinde İleri Sürülen Görüşler.....	108
c. Değerlendirme.....	111
5. Yargı Harçlarının Dava Şartı Kabul Edilmesi Meselesi ve Değerlendirme.....	117

İKİNCİ BÖLÜM

DAVA ŞARTLARININ İNCELENMESİNDE GEÇERLİ OLAN İLKELER VE ÖZELLİK GÖSTEREN DURUMLAR

I. DAVA ŞARTLARININ İNCELENMESİNDE GEÇERLİ OLAN MEDENİ USÛL HUKUKUNA HÂKİM OLAN İLKELER.....	123
A. Genel Olarak.....	123
B. Taraflarca Getirilme ile Resen Araştırma İlkesi ve Dava Şartları .	125
1. Genel Olarak.....	125
2. Doktrinde İleri Sürülen Görüşler	131
3. Değerlendirme	140
C. Hukukî Dinlenilme Hakkı ve Dava Şartları	143
1. Genel Olarak Hukukî Dinlenilme Hakkı.....	143
2. Hukukî Dinlenilme Hakkının Dava Şartları ile İlişkisi	146
D. Usûl Ekonomisi İlkesi ve Dava Şartları	152
1. Genel Olarak Usûl Ekonomisi İlkesi.....	152
2. Usûl Ekonomisi İlkesinin Dava Şartları ile İlişkisi.....	154
E. Aleniyet İlkesi ve Dava Şartları.....	160
F. Dava Şartlarının Medenî Usûl Hukukuna Hâkim Olan Diğer İlkelerle İlişkisi.....	163

II. DAVA ŞARTLARININ İNCELENME SIRASI	172
A. Genel Olarak	172
B. Doktrinde İleri Sürülen Görüşler	173
C. Yargı Kararlarındaki Durum	178
D. Özel Dava Şartının Varlığı Hâlinde İnceleme Sırası	180
E. Değerlendirme	187
III. DAVA ŞARTLARININ ZAMAN BAKIMINDAN İNCELENMESİ.....	191
A. Genel Olarak Usûl Hükümlerinin Zaman Bakımından Uygulanması.....	191
B. Dava Şartları Açısından Zaman Bakımından Uygulama.....	194
1. Yargı Yolu ve Görev Açısından Zaman Bakımından Uygulama.....	194
a. Genel Olarak	194
b. Doktrinde İleri Sürülen Görüşler ve Yargı Kararlarındaki Durum.....	197
c. Değerlendirme	203
2. Hukuk Muhakemeleri Kanunu'nda Düzenlenen Yeni Dava Şartlarında Zaman Bakımından Uygulama	205
a. Genel Olarak	205
b. Teminat Dava Şartı Açısından	205
c. Derdestlik Dava Şartı Açısından.....	209
d. Gider Avansı Dava Şartı Açısından	212
3. Diğer Dava Şartları Açısından Konunun Değerlendirilmesi .	216

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

DAVA ŞARTLARININ EKSİKLİĞİ VE SONUÇLARI

I. DAVA ŞARTLARININ İNCELENME ZAMANI VE EKSİKLİK TESPİTİ.....	223
--	-----

A. Genel Olarak Dava Şartlarında Eksiklik Kavramı.....	223
B. Ön İnceleme Aşamasında Dava Şartlarının İncelenmesi	225
C. Yargılamanın Sonraki Aşamalarında Dava Şartlarının İncelenmesi.....	231
1. Genel Olarak	231
2. Yargılama Esnasında Dava Şartlarındaki Değişikliklerin Yargılamaya Etkisi	234
II. DAVA ŞARTLARINDAKİ EKSİKLİĞİN TAMAMLANMASI	239
A. Genel Olarak Tamamlama Kavramı	239
B. Tamamlanabilir Dava Şartları	240
1. Taraflara İlişkin Dava Şartları Açısından	240
a. Taraf Ehliyeti Açısından	240
b. Dava Ehliyeti ve Kanuni Temsilcinin Gerekli Niteliklere Sahip Olması Açısından.....	248
c. Dava Takip Yetkisi Açısından.....	253
d. Vekâlet Ehliyeti ve Vekilin Usûlüne Uygun Düzenlenmiş Bir Vekâletnamesinin Bulunması Açısından	257
2. Dava Konusuna İlişkin Dava Şartları Açısından	261
C. Tamamlanamayan Dava Şartları.....	262
1. Mahkemeye İlişkin Dava Şartları Açısından.....	262
2. Dava Konusuna İlişkin Dava Şartları Açısından	267
a. Genel Olarak	267
b. Hukukî Yarar Bakımından Tamamlama Kavramı	268
(1) Genel Olarak	268
(2) Belirsiz Alacak Davası ve Hukukî Yarar İlişkisi.....	269
D. Özel Dava Şartı Olarak Arabuluculuk Dava Şartı Eksikliğinin Tamamlanması Meselesi.....	280
1. Genel Olarak	280
2. Arabuluculuk Dava Şartının Görev Dava Şartı ile İlişkisi.....	285
3. Değerlendirme.....	291

E. Dava Şartlarının Tamamlanmasında İzlenecek Usûl.....	294
III. DAVA ŞARTLARININ EKSİKLİĞİ HÂLİNDE VERİLECEK KARAR VE SONUÇLARI.....	303
A. Usûlden Ret Kararı Verilmesi Gereken Durumlar	303
B. Davanın Açılmamış Sayılmasına Karar Verilmesi Gereken Durumlar	305
C. Dava Şartı Eksikliği Hâlinde Verilecek Kararlarda Yargılama Giderleri ve Harçlar	317
IV. OLAĞAN KANUN YOLLARINDA DAVA ŞARTLARININ İNCELENMESİ.....	321
A. İstinaf Aşamasında Dava Şartlarının İncelenmesi	321
B. Temyiz Aşamasında Dava Şartlarının İncelenmesi	327
1. Genel Olarak	327
2. Dava Şartlarının Temyiz Aşamasında İncelenip İncelenmeyeceği Meselesi	335
a. Doktrin ve Yargı Kararlarındaki Durum.....	335
b. Değerlendirme	346
C. Kanun Yolları Aşamasında Dava Şartlarında Ortaya Çıkan Değişikliklerin Değerlendirilmesi.....	352
V. YARGILAMANIN İADESİ SEBEBİ OLAN DAVA ŞARTLARI.....	362
SONUÇ	367
KAYNAKÇA.....	385